

การบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
ในชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี
The Grouping Management to Create Food Sustainability
Security in Local Fishing Community Phetchaburi

ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน¹ และ อนูรักษ์ สิงห์ชัย²
Supanut Subnawin¹ and Anurak Singchai²
^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
^{1,2}Faculty Of Humanities And Social Sciences
^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
^{1,2}Phetchaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชนของประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี และ 2) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษาเก็บข้อมูลจากกลุ่มประมงพื้นบ้านตำบลแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นายกสมาคม ชาวประมง ประธานสหกรณ์การประมง ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้าน ตัวแทนสมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน จำนวน 30 ราย ตัวแทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ราย ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานประมงจังหวัดเพชรบุรี ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 36 ราย ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี แบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรก ได้แก่ การศึกษาเรียนรู้ดูงานจากชุมชนต้นแบบ การจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน และช่วงที่สอง คือ การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์กลุ่มประมงพื้นบ้าน ได้แก่ การรณรงค์ต่อต้านการทำประมงไม่เหมาะสมและผิดกฎหมาย การวางแผนส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนเพื่อให้เกิดรายได้ การอนุรักษ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้าน พบว่า กลุ่มประมงพื้นบ้านมีการทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อจัดโครงสร้างกลุ่ม การกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินงานสมาชิกกลุ่ม การกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับกลุ่มประมงพื้นบ้านในการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ความมั่นคงทางอาหาร, กลุ่มประมงพื้นบ้าน

Abstract

The purposes of the research were 1) to study people who formed a group create the food sustainability in local fishing community in Phetchaburi, and 2) to study the group management process to create food sustainability in the local fishing community of Phetchaburi. The study used qualitative case study method and the data were collected from local fishing group in Laem Phak Bia, subdistrict, Phetchaburi. The samples were key informants such as the president of the fishermen's association, the chairman of the fisheries cooperative, the chairman of the local fishing group and 30 members of local fishing group, 3 representatives of relevant government agencies, including the Phetchaburi Provincial Community Development Office, and representatives of the Subdistrict Administrative Organization. The researcher used the purposive sampling for data collection with the total of 36 key informants using in-depth interviews for the research instrument and content analysis.

The results of the study were found that the people who formed a group to create the food sustainability in local fishing community in Phetchaburi can be divided into 2 phases. The first phase included studying and learning from model community and the form of group to create food sustainability in the community. The second phase included the operation in accordance to group's objectives such as campaigning against inappropriate and illegal fishing, planning and promoting the management of the natural resources in the community to generate income, and economic conservation of aquatic animals. The result of the group management process to create food sustainability in the local fishing group community was found that the local fishing groups have made an agreement to organize the structure of the community in order to define roles and responsibility for their members and regulations were set for the group to operate the task.

Keywords: management, food sustainability, local fishing group

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับนโยบายความมั่นคงทางอาหารจากแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2567) ได้กล่าวถึงนโยบายความมั่นคงทางอาหารว่า ความเจริญเติบโตของชาติและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) ได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาเรื่อง ความมั่นคงทางอาหาร อยู่ในเป้าหมายที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพความมั่นคงทางอาหารและความยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 10 การพัฒนาให้เกิดระบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร กลยุทธ์ย่อยที่ 10.1 ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถเข้าถึงความมั่นคงทางอาหารทั้งด้านปริมาณและโภชนาการที่ครบถ้วน รวมถึงระบบสำรองอาหาร ให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ปลอดภัย เพียงพอ และสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ต้นแบบด้านการสำรองอาหารของชุมชน

กลุ่มประมงพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบุรีเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน จากข้อมูลสถิติของสำนักงานประมงจังหวัดเพชรบุรี พบว่าจำนวนผู้ทำอาชีพประมงมีจำนวน 2,691 ราย มีเรือประมง จำนวน 2,484 ลำ แบ่งออกเป็นเรือประมงพาณิชย์จำนวน 566 ลำ และเรือประมงพื้นบ้านจำนวน 1,918 ลำ ในอยู่อาศัยอำเภอบ้านแหลมมากที่สุด จำนวน 1,281 ลำ รองลงมาอำเภอชะอำ จำนวน 419 ลำ อำเภอเมืองเพชรบุรี จำนวน 188 ลำ และอำเภอท่ายาง จำนวน 30 ลำ ตามลำดับ มีปริมาณการจับสัตว์ จำนวน 14,401 ตัน ปริมาณมูลค่าการผลิตสัตว์น้ำมูลค่าผลผลิต 1,210 ล้านบาท (สำนักงานประมงจังหวัดเพชรบุรี, 2567) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรีเป็นกลไกหนึ่งที่มีความสำคัญด้านเศรษฐกิจในระดับชุมชน มีความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติพื้นถิ่น วิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชน สะท้อนภาพความมั่นคงทางอาหารในชุมชน

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี ต้องประสบกับปัญหาในด้านการดำเนินวิถีชีวิตและแหล่งทำกิน เพราะทรัพยากรสัตว์น้ำที่เคยอุดมสมบูรณ์ในอดีตนั้นลดน้อยลง หายากขึ้นถึงแม้ว่าจะเพิ่มประสิทธิภาพของเครื่องมือประมงให้มีความสามารถในการจับสัตว์น้ำมากขึ้นก็ตามซึ่งต้องใช้เวลาทำการประมงที่มากขึ้น รายได้จากการจับทรัพยากรสัตว์น้ำก็ไม่พอกับรายจ่ายที่ต้องใช้แต่ละวัน ทำให้วิถีชีวิตแบบเรียบง่ายมีแต่ความเอือมอากรซึ่งกันและกันแบบพี่น้องของชุมชนประมงพื้นบ้านที่เคยมีในอดีตได้เปลี่ยนแปลงไป มีวิถีชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ ต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพ แยกชิงทรัพยากร แยกชิงพื้นที่ทำการประมงกลายเป็นข้อขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ทรัพยากร (สำนักงานประมงจังหวัดเพชรบุรี, 2567) สอดคล้องกับสถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพชรบุรี พบว่า การเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำที่มักประสบปัญหาเนื่องจากการใช้เครื่องมือประมงผิดประเภทหรือผิดกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อชุมชนและกลุ่มประมงพื้นบ้านในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรซึ่งเป็นสาธารณสมบัติ นำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ได้รับผลกระทบและผู้สร้างผลกระทบ (แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี, 2567) จากสภาพปัญหาและผลกระทบดังกล่าว ประกอบกับสถานการณ์ความไม่มั่นคงทางอาหารในชุมชน กลุ่มประมงพื้นบ้านจึงมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แบบกรณีศึกษา (Case Study)

พื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดเพชรบุรี ศึกษากลุ่มประมงพื้นบ้าน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประมงพื้นบ้านชุมชนแหลมผักเบี้ย และกลุ่มประมงพื้นบ้านชุมชนบ้านคลองเทียน จังหวัดเพชรบุรี มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ กลุ่มประมงพื้นบ้านที่มีการรวมกลุ่มมากกว่า 3 ปี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยในครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นายกสมาคมชาวประมง ประชานสหกรณ์การประมง ประชานกลุ่มประมงพื้นบ้าน สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้านจำนวน 30 ราย มีเกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเจาะจง คือ เป็นสมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้านอย่างน้อย 3 ปี ตัวแทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ราย ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานประมงจังหวัดเพชรบุรี ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 36 ราย มีประเด็นคำถามจำนวน 15 ข้อ มีการตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งการตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกัน การสมมติเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น และมีการปรับประเด็นการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลตามสถานการณ์ในพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview guideline) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีประเด็นหลักตามแนวทางการ

สัมภาระณ์ ได้แก่ การรวมกลุ่มและกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลรูปข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ต้องมีความชัดเจน ครบถ้วน สมบูรณ์ และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงตรวจสอบข้อมูลทุกครั้งที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลด้วย การสัมภาระณ์จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และตรงตามเป็นจริง การเก็บข้อมูลทุกครั้งผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาเรียบเรียง บันทึกอย่างเป็นระบบ หากข้อมูลยังขาดความชัดเจน จะตรวจสอบอีกครั้งกับแหล่งข้อมูลที่ต่างกันจนแน่ใจว่าข้อมูลที่ได้ถูกต้องน่าเชื่อถือ จึงทำการแยกแยะข้อมูล จัดเป็นหมวดหมู่ตามประเภทของข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตลอดเวลา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ แยกแยะ จัดหมวดหมู่ รวมทั้งพิจารณาข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดว่าเพียงพอในการอธิบายปรากฏการณ์ หากต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นใด ผู้วิจัยจะกลับเข้าไปพื้นที่ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเก็บข้อมูลตามที่ต้องการให้ได้ข้อมูลอย่างสมบูรณ์มากที่สุดจะตีความตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบซ้ำกับผลการวิเคราะห์เดิมพร้อมๆ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การรวมกลุ่มและกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี จากการสัมภาระณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้โดยแยกข้อมูลและจัดหมวดหมู่ เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อหาความเหมือนและความแตกต่างกันภายในข้อมูล และหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ใช้แนวคิด ทฤษฎีเป็นแนวทางในการอธิบายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย และหาแบบแผน (Patterns) ข้อมูลรูปที่ได้ค้นพบเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาข้อสรุปเชิงอุปนัย (Inductive Analytic) จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการพรรณานวิเคราะห์ (Analytical Description)

ผลการวิจัย

1. การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี สามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรก คือ ศึกษาเรียนรู้ และช่วงที่สอง คือ การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์กลุ่มประมงพื้นบ้าน

ช่วงแรก ศึกษาเรียนรู้

ชุมชนแหลมผักเบี้ยเป็นชุมชนที่อยู่ชายฝั่งทะเล มีการทำอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่งมายาวนาน ในอดีตราคาสัตว์น้ำในพื้นที่ตกต่ำมาก ชาวประมงก็ประสบปัญหาความยากจน มีหนี้สิน ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง และเรือประมงส่วนใหญ่จะเป็นหนี้พ่อค้าคนกลาง ปี 2550 สมาคมรักษ์ทะเลไทยสนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 8 คน ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการแปปลาชุมชนที่อำเภอสีติงพระ จังหวัดสงขลา และเกิดแนวคิดที่จะแก้ปัญหาของชาวประมงพื้นบ้านที่ประสบอยู่ จึงได้ประชุมชาวประมงพื้นบ้านที่สนใจ เพื่อชี้แจงรายละเอียดเรื่องดำเนินการแปปลาชุมชนให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เข้าใจ และได้ระดมเงินทุนขึ้นต้นในการดำเนินการบริหารจัดการแปปลาชุมชนจากสมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มมีสมาชิกทั้งหมด 37 คนจึงได้จัดตั้งเป็นกลุ่มแปปลาชุมชนแหลมผักเบี้ย และมีแนวคิดว่าหากรวมกันเป็นกลุ่มที่มีการรับรองจากหน่วยงานราชการ จึงจะสามารถที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษาและภาคเอกชน ดังนั้นจึงขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนที่สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแหลม เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2551 ใช้ชื่อว่า “วิสาหกิจกลุ่มแปปลาชุมชน” ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีเรือประมงพื้นบ้านเข้าร่วมกิจกรรมเพียง 2 ลำ มีเงินทุนหมุนเวียนจำนวน 28,100 บาท ในการรับซื้อสัตว์น้ำจากเรือประมงพื้นบ้านที่เป็นสมาชิก สำหรับเรือประมงพื้นบ้านที่มีหนี้สิน ที่ประสงค์

จะเข้าร่วมกลุ่มประมงพื้นบ้านก็ใช้เงินที่ระดมทุนจากสมาชิกมาบริหารจัดการเพื่อไถ่ถอนเรือให้สมาชิกที่เป็นหนี้จากพ่อค้าคนกลาง ปัจจุบันมีเรือร่วมกลุ่มประมงพื้นบ้าน จำนวน 7 ลำ ผลจากการมีแพปลาชุมชนทำให้ราคาสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการอนุรักษ์สัตว์น้ำโดยการสร้างบ้านปลา ธนาคารปู โดยแพปลาชุมชนมีการคัดแยกขนาดชนิดสัตว์น้ำ ทำให้สัตว์น้ำที่ไม่มีราคาหรือมูลค่าทางเศรษฐกิจกลายเป็นสินค้าที่มีราคาขึ้นมา โดยแพปลาเป็นผู้กำหนดราคาสัตว์น้ำให้กับสมาชิกซึ่งมีราคาซื้อสูงกว่าพ่อค้าคนกลาง ทำให้พ่อค้าคนกลางมีการปรับขึ้นราคาสัตว์น้ำที่รับซื้อในชุมชนตามไปด้วย

ช่วงที่สอง คือ การดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์กลุ่ม

ปี 2557 วิสาหกิจกลุ่มแพปลาชุมชน มีการเรียกร้องและรณรงค์ต่อต้านการทำการประมงไม่เหมาะสม และผิดกฎหมาย เช่น การลักลอบคราดหอย การใช้ลอบพับหรือชาวบ้านเรียกว่าไอ้โง่ในเขตพื้นที่ทะเลชายฝั่งแหลมผักเบี้ย ซึ่งเป็นการทำประมงแบบทำลายล้างและทำให้สัตว์น้ำสูญพันธุ์ เพราะชาวประมงในพื้นที่ใช้วิธีเก็บหอยด้วยมือ แต่มีเรือจากนอกพื้นที่เข้ามาลักลอบคราดหอยทำให้หอยตัวเล็ก ตัวน้อย ถูกจับไปครึ่งละมาก ๆ และลอบพับหรือไอ้โง่ก็ทำให้สัตว์น้ำทุกขนาดถูกจับหมด ทำให้สัตว์น้ำลดลงและขยายพันธุ์ทดแทนไม่ทัน ชาวประมงในพื้นที่ไม่สามารถทำการประมงซึ่งเป็นอาชีพหลักได้ ได้มีการร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และสำนักงานประมงจังหวัด เพื่อให้ออกกฎหมายรองรับเพื่อในการเอาผิด และควบคุมอุปกรณ์ในการทำการประมง เป็นผลให้มีกฎหมายออกมาควบคุมการทำประมงชายฝั่งทะเล ประสบผลสำเร็จ

ปี 2558 วิสาหกิจกลุ่มแพปลาชุมชน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในปีนี้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนในการประกวดวิสาหกิจชุมชน และได้รับการตัดสินจากคณะกรรมการได้รับรางวัลชนะเลิศวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัดและรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับเขต และช่วงปลายปี 2558 มีการใช้กฎหมายด้านประมงอย่างเคร่งครัด จึงทำให้เรือบางลำไม่สามารถออกทะเลได้ ทำให้อาหารทะเลมีราคาสูงขึ้น จากเดิมที่คัดแยกปลา ปูม้าเพื่อขายในชุมชน กลุ่มประมงพื้นบ้านจึงนำปลา ปูม้าไปขายที่ตลาดไท โดยการคัดแยกมาจากในเรือไม่ต้องนำมาคัดแยกที่แพปลา ซึ่งได้ราคาที่ดีกว่าขายในชุมชน

ปี 2559 วิสาหกิจกลุ่มแพปลาชุมชน ได้รับคัดเลือกจากกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นกลุ่มในการศึกษา วิเคราะห์ และวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ของชุมชนให้เกิดรายได้ในเชิงวิสาหกิจเกษตรวิจัยโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภาคตะวันตก มีการอบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวภาคตะวันออก เพื่อจัดทำหลักสูตรการท่องเที่ยว 1 วัน และ 2 วัน 1 คืน ซึ่งทำให้กลุ่มประมงพื้นบ้านมีประชุมหารือเพื่อหาแนวทางในการพัฒนากลุ่มเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยว แหล่งศึกษาดูงาน ฐานการเรียนรู้หลากหลายในชุมชน เช่น ธนาครบุรีม้า กลุ่มจักสาน สำหรับพวงอ่รุง ฟักไฮโดรโปนิคส์ และล่องเรือชมวิถีชีวิตชาวประมง รอยต่อทะเลโคลนกับทะเลทราย เมื่อมีการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ มีนักท่องเที่ยวและลูกค้าจำนวนมาก จึงมีแนวคิดที่เปิดตลาดการจำหน่ายอาหารทะเลที่สด อร่อย ปลอดภัย และอาหารทะเลแปรรูป ใช้สถานที่แพปลาชุมชนในการจำหน่ายและเป็นที่พักับประทานอาหารทะเลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาศึกษาดูงานที่กลุ่มวิสาหกิจแพปลาชุมชน จังหวัดเพชรบุรี

นอกจากนี้ทางกลุ่มประมงพื้นบ้านยังได้รับการคัดเลือกจากจังหวัดเพชรบุรี ให้เป็นกลุ่มนำร่องบริษัทประชารัฐ รัฐสามัคคีเพชรบุรีจำกัดและร่วมงานลงนามในสัญญาบริษัทประชารัฐ รัฐสามัคคี ระหว่างกระทรวงพาณิชย์ กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแพปลาชุมชน และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญ เช่น กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน สินค้า OTOP และวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมสร้างบ้านปลาในทะเล

ประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือ การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรีให้เกิดเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

การรวมกลุ่มประมงพื้นบ้าน	การสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชน
1. ช่วงแรก การศึกษาเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาเรียนรู้ดูงานจากชุมชนต้นแบบ - การจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน
2. ช่วงที่สอง การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์กลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> - การรณรงค์ต่อต้านการทำประมงไม่เหมาะสมและผิดกฎหมาย - การวางแผน ส่งเสริม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน - การอนุรักษ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ

2. กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเกิดจากการทำข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชน คือ การจัดโครงสร้างกลุ่ม การกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินงานสมาชิกกลุ่ม การกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับกลุ่ม

การจัดโครงสร้างกลุ่ม

การจัดโครงสร้างกลุ่มจากการประชุมเพื่อทำข้อตกลงร่วมกันมีการจัดโครงสร้างกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มแปปลาชุมชน จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เหรัญญิก ผู้ช่วยเหรัญญิก ประชาสัมพันธ์ กรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการของกลุ่มผู้ประสานงานกลุ่ม

การกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินงานสมาชิกกลุ่ม

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มประมงพื้นบ้านจากการประชุมเพื่อทำข้อตกลงร่วมกัน ประธาน มีหน้าที่ในการบริหารกิจการตรวจสอบและดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ เป็นตัวแทนในการติดต่อ ประสานงานกับบุคคลภายนอก และทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุม รองประธาน มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยประธานในการบริหารกิจการของกลุ่มประมงพื้นบ้าน ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เหนรัญญิก มีหน้าที่จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย บัญชีงบดุลของกลุ่มประมงพื้นบ้าน และเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ของกลุ่มประมงพื้นบ้าน ไว้เพื่อตรวจสอบ เลขานุการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของวิสาหกิจกลุ่มแปปลาชุมชนทั้งหมด จดรายงานการประชุมและปฏิบัติตามคำสั่งของประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านมอบหมาย ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่เผยแพร่กิจการของกลุ่มประมงพื้นบ้านให้แก่สมาชิกและบุคคลโดยทั่วไปให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย มีระเบียบขั้นตอนต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม เช่น เงื่อนไขการเป็นสมาชิกกลุ่ม ผู้นำสินค้าสัตว์น้ำมาให้แปปลาจัดการต้องเป็นสมาชิกเท่านั้น เมื่อสมัครเป็นสมาชิกต้องร่วมลงหุ้น คนละไม่เกิน 10 หุ้น หุ้นละ 100 บาท สมาชิกสามารถนำสินค้าจำหน่ายเองได้ โดยมีการแบ่งเปอร์เซ็นต์จากการขายให้กับกลุ่ม ร้อยละ 2- 4 ตามความเหมาะสมในการบริหารจัดการสินค้าให้กับสมาชิกให้มีการหักค่าบริการจัดการของราคาปลาที่ขายได้เพื่อเป็นค่าบริหารจัดการกลุ่มประมงพื้นบ้าน

การกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับกลุ่ม

การกำหนด กฎ กติกาสำหรับสมาชิกจากการประชุมเพื่อทำข้อตกลงร่วมกัน ได้มีการกำหนดกฎกติกาสำหรับสมาชิกเพื่อให้เกิดระเบียบในการปฏิบัติร่วมกัน โดยสมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัด ดังนี้ การทำประมงอย่างรับผิดชอบ คือ 1. สมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎหมายประมง โดยห้ามจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย เช่น อวนลาก อวนรุน โพงพาง ระเบิด ยาเบื่อ เป็นต้น 2. ใช้ขนาดตาอวนแต่ละชนิดไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด 3. ห้ามใช้เครื่องมือประมงไซตัวหนอน อวนดักน้ำแข็งหรืออวนลั้ง ซึ่งมีตาถึงขนาด 2.5 เซนติเมตร 4. แหล่งทำการประมง

ต้องอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ การสร้างบ้านให้ปลา เพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้ปลาได้มีที่อาศัยในฐานะที่เป็นชุมชนต้นแบบในหลายๆ ด้านจึงมีการจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง การสร้างจิตสำนึกแก่ชาวประมงเยาวชนในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง มีการทำกิจกรรมการอนุรักษ์ร่วมกันและกำหนดจุดวางบ้านปลาถือว่าเป็นภูมิปัญญาของชุมชนประมงพื้นบ้าน เนื่องจากในอดีตจะใช้เศษไม้ กิ่งไม้ หรือทางมะพร้าว มาผูกเป็นแพ หรือมัดเป็นกอง นำไปจมนบริเวณริมคลองหรือชายฝั่งทะเลเพื่อให้สัตว์น้ำเข้ามาหลบซ่อนหรือกิน ซากเน่าของกิ่งไม้ที่เน่าเปื่อย จากนั้นก็จะใช้เครื่องมือประมงจำพวกอวนไปล้อมจับปลา ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นซั้งขนาดใหญ่นำไปลอยในทะเล ใช้แสงไฟจากตะเกียง เพื่อล่อฝูงปลาให้เข้ามารวมกลุ่มจำนวนมาก

นอกจากนี้กลุ่มประมงพื้นบ้านได้ดำเนินการอนุรักษ์พันธุ์ปูม้า โดยการนำปูม้าที่มีไข่นอกกระดองมาทำการฟักในถังพลาสติก จากนั้นเมื่อไข่ฟักเป็นตัวแล้วก็จะทำการปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ โดยปูม้าที่มีไข่นอกกระดองที่นำมาฟักนั้นได้มาจากชาวประมงที่ทำการประมง เหตุผลที่ชาวประมงยอมมอบพันธุ์ปูม้าที่มีไข่นอกกระดองให้แก่ชุมชนเนื่องจาก ชาวประมงเห็นว่า ปัจจุบันมีปริมาณปูม้าในธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นไม่น้อยเหมือนแต่ก่อน หมายความว่าขนาดการปูม้าทำแล้วได้ผล การปล่อยปูม้าที่มีไข่นอกกระดองเพียงไม่กี่ตัวเพื่อให้มีปูม้ากลับคืนสู่ตนเองหรือธรรมชาติ ซึ่งหากมีกลุ่มผู้ศึกษาดูงานมาดูงานในช่วงที่ไข่ฟักเป็นตัวแล้ว พร้อมปล่อยคืนสู่ธรรมชาติได้แล้วนั้นก็สามารรถนำลูกปูม้าไปปล่อยลงสู่ทะเลได้ด้วย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้ศึกษาดูงานชื่นชอบและให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

ประเด็นจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือ กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรีให้เข้มแข็งและยั่งยืน ผู้วิจัยสรุปได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้าน

การบริหารจัดการกลุ่มประมงพื้นบ้าน	กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มประมงพื้นบ้าน
1. การจัดโครงสร้างกลุ่ม	- การทำข้อตกลงร่วมกัน - คณะกรรมการกลุ่มประธานกลุ่ม
2. การกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินงานสมาชิกกลุ่ม	- บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม - กิจกรรมตรวจสอบและดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
3. การกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับกลุ่มในการดำเนินงาน	- การกำหนด กฎ กติกาสำหรับสมาชิก - การอนุรักษ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี สะท้อนให้เห็นความพยายามจัดการการตนเองในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงความมั่นคงทางอาหารการทำประมงที่ใช้เวลามากขึ้นแต่ได้ผลผลิตน้อยลง ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อทำประมงที่รับผิดชอบต่อสังคม มีการศึกษาดูงานเพื่อนำมาปรับใช้ในชุมชน การขอการสนับสนุนองค์ความรู้ การอนุรักษ์สัตว์เศรษฐกิจที่มีลักษณะการสร้างเครือข่ายทางสังคมเกิดขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร ที่มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความต้องการบางอย่างร่วมกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2548) กระบวนการเครือข่ายทางสังคม ส่วนใหญ่เริ่มจากความสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมทางสังคมในวงแคบ การมีปฏิสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนหลังจากการรวมตัวกันของสมาชิกจนกลายเป็นเครือข่ายทางสังคมอย่างหลวมๆ (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร,

2559) ภายใต้สายใยความสัมพันธ์แบบผู้รู้จักกันและผู้มีประสบการณ์ร่วมกันแล้ว เกิดปฏิสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยน (Exchange Interaction) ระหว่างกัน โดยมักเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากรต่างๆ โดยการประสานผลประโยชน์การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นรูปธรรมเกิดขึ้น (ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์, 2554)

นอกจากนี้หากพิจารณาในลักษณะทุนทางสังคมที่ อานันท์ กาญจนพันธุ์ ได้อธิบายว่าทุนทางสังคม คือ วิธีคิดและระบบความรู้ในการจัดการวิถีของความเป็นชุมชน เช่น การจัดการทรัพยากร การจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมชุมชน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ หรือมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยวิถีคิดเชิงซ้อนและเกี่ยวข้องกับเรื่องระบบความรู้ ภูมิปัญญา อีกทั้งต้องอาศัยกฎเกณฑ์มากำกับการใช้ความรู้ นั้น ซึ่งอาจเป็นรูปของจารีต กฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พร้อมกันนั้นก็ต้องมีองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่จัดการความรู้ในเรื่องนั้นๆ เช่น การใช้ทรัพยากรด้านต่างๆ การจัดการทุนทางสังคม เป็นต้น (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555)

2. กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้าน สะท้อน ภาวะผู้นำ การบริหารจัดการและองค์ประกอบของกลุ่มประเด็นดังกล่าว สนับสนุนแนวคิดกลุ่มในมิติการพัฒนาชุมชน ได้แก่ บุคคลที่มารวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง การรวมกันเป็นกลุ่มนี้จะทำให้เกิดพลังในการพัฒนาชุมชนขึ้น ถ้าหากมีการจัดการและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพแล้ว ก็จะได้รับความสำเร็จ ศรัทธา ความร่วมมือสนับสนุนจากสมาชิก บุคคล และกลุ่มอื่นๆ มากยิ่งขึ้น ทำให้พลังกลุ่มและขีดความสามารถของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนได้ ทั้งยังเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคลให้พร้อมที่จะรองรับการพัฒนาในด้านอื่นๆ ของชุมชน สนับสนุนแนวคิดกลุ่มในมิติทางสังคมวิทยา คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีการกระทำระหว่างกัน มีปฏิริยาโต้ตอบกันหรือมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันตามแบบอย่างอันเป็นที่ยอมรับร่วมกัน มีความรู้สึกผูกพันกันและเกิด

ความสำคัญกว่าเป็นพวกเดียวกัน (สนธยา พลศรี, 2556) แสดงให้เห็นถึง ภาวะผู้นำ ประชานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน ตลอดจนการได้รับการสนับสนุน องค์ความรู้จากปัจจัยภายนอกชุมชน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สำนักงานประมง จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น

3. การพัฒนาภูมิเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาภูมิเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี สะท้อน พลังของกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชน การพยายามจัดการตนเองในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหารชุมชน การอนุรักษ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติกลับคืนมาส่งผลต่ออาชีพ รายได้ หากพิจารณาตามแนวคิด ความมั่นคงทางอาหาร ครอบคลุมมิติของวิถีชุมชน ความหลากหลายทางชีวภาพ การพึ่งพาตนเองและการพัฒนาอย่างยั่งยืน สภาวะที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิและได้รับอาหารที่เพียงพอ มีโภชนาการและปลอดภัย โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิในการเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถพึ่งพาตนเองในด้านปัจจัยการผลิต ตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับชาติในระดับสูง มีระบบการผลิตและการกระจายอาหารไปสู่ผู้บริโภคอย่างยั่งยืน เกื้อกูล และเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในทุกระดับ รวมทั้งสามารถสืบทอดวัฒนธรรมอาหาร และวิถีชีวิตของท้องถิ่นที่เกื้อกูลต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมั่นคง (แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี, 2567)

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ว่า การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี แบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรก คือ ศึกษาเรียนรู้ และช่วงที่สอง คือ การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์กลุ่มประมงพื้นบ้าน มีกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเกิดจากการทำข้อตกลงร่วมกันของสมาชิก วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชน กระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม ได้แก่ การจัด

โครงสร้างกลุ่ม การกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินงานสมาชิกกลุ่ม การกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับกลุ่มให้เข้มแข็งและยั่งยืน

การศึกษาในครั้งนี้ ศึกษาการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนของกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเครือข่ายกลุ่มประมงพื้นบ้านพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และประจวบคีรีขันธ์ เพื่อการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกลุ่มประมงพื้นบ้าน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาและสร้างเครือข่ายความมั่นคงทางอาหารชุมชนในกลุ่มประมงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี ได้รับการสนับสนุนการเผยแพร่จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ 2566

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และพัฒนาข้อมูลจังหวัดเพชรบุรี. (2567). รายงานแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี. กรุงเทพฯ. กระทรวงมหาดไทย
- ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์. (2554). การสร้างเครือข่ายทางสังคมของนายหน้าแรงงานอีสาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร. (2559). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- สนธยา พลศรี. (2556). การพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนไตรี.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). เครือข่ายยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมธุรกิจ.
- สำนักงานประมงจังหวัดเพชรบุรี. (2567). รายงานข้อมูลด้านการประมงจังหวัดเพชรบุรี. กรุงเทพฯ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2567). *แผนการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*. กรุงเทพฯ. สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13*. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อนันท์ กาญจนพันธุ์. (2555). *จินตนาการทางมานุษยวิทยาแล้วย้อนมองสังคมไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.